

PROCESNOTA ‘verbeteren van de nautische toegankelijkheid tot de (achter)haven van Zeebrugge’

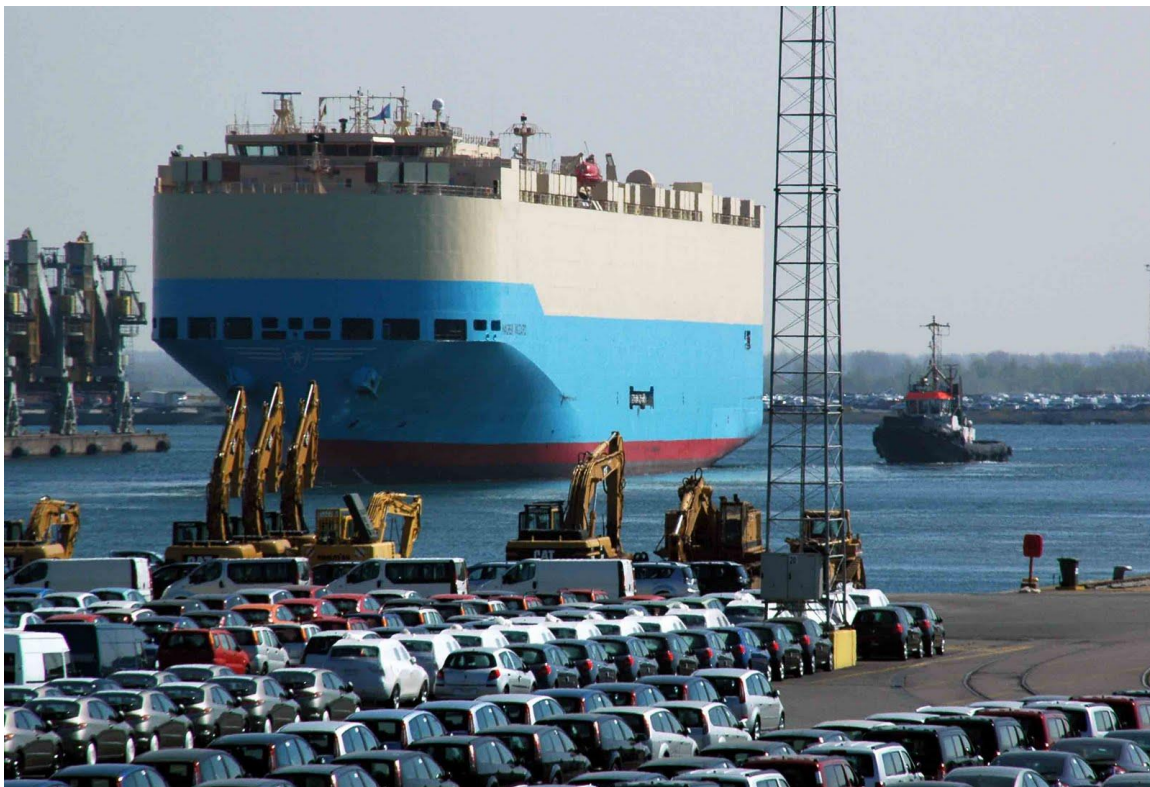

foto PR/MBZ

6^e versie – 30 juni 2023

Versies

versie	datum	opmerking
1	15 juli 2016	Opgemaakt n.a.v. de startbeslissing van de Vlaamse Regering.
2	28 maart 2017	<p>Gewijzigd n.a.v. de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota (AON) en de verwerking van de reacties en adviezen uit de raadpleging en adviesvraag.</p> <p>Het eerste hoofdstuk en deel 2.2 over het voorgenomen onderzoek werden grotendeels geschrapt. Alle inhoudelijke info vindt u in de geactualiseerde AON.</p> <p>In de andere hoofdstukken werd de info over de reeds gezette stappen (goedkeuring startbeslissing, infomomenten,...) toegevoegd.</p> <p>In deel 2.1 werden een aantal actoren toegevoegd.</p>
3	22 februari 2018	<p>Gewijzigd n.a.v. de publicatie van het voorontwerp van voorkeursbesluit.</p> <p>In deel 2.1.1. werd de samenstelling van de stuurgroep aangepast.</p> <p>In de delen 2.2., 2.3. en 2.4. wordt toelichting gegeven bij het voorkeursalternatief dat naar voor geschoven wordt in het voorontwerp van voorkeursbesluit (2.2.), het bijhorend actieprogramma (2.3.) en de betrokkenheid van de sociaal bemiddelaar (2.4.) bij dit proces.</p> <p>In deel 3.2 werd een aanvulling gedaan n.a.v. de meest recente info- en communicatiemomenten.</p> <p>In deel 5.4. werd de timing van het proces geactualiseerd.</p>
4	21 december 2018	<p>Gewijzigd n.a.v. de vaststelling van het ontwerp van voorkeursbesluit door de Vlaamse Regering op 21 december 2018.</p> <p>In deel 2.4 werd uitdrukkelijk verwezen naar het (sociaal) begeleidingsplan.</p> <p>De delen 3.2, 5.1 en 5.4 werden geactualiseerd op basis van de meest recente stand van zaken.</p>
5	15 juni 2021	Gewijzigd bij voortgang van het geïntegreerd onderzoek van de uitwerkingsfase.
6	30 juni 2023	versie voorontwerp kaderprojectbesluit

Inhoudsopgave

Doelstelling van de procesnota.....	5
1 Algemene inleiding.....	6
1.1 Situering.....	6
1.2 Doelstelling van het project.....	6
1.2.1 Doelstelling.....	6
1.2.2 Opportuniteiten.....	7
2 Aanpak uitwerkingsfase.....	8
2.1 Projectorganisatie en begeleiding.....	8
2.1.1 Procesverantwoordelijke.....	8
2.1.2 Projectstructuur.....	8
2.1.3 Task Force.....	9
2.1.4 Projectteam.....	9
2.1.5 Werkgroepen.....	10
2.2 Proces.....	10
2.2.1 Voorkeursalternatief.....	10
2.2.2 Actieprogramma.....	10
2.2.3 Onderzoekstrajecten in de uitwerkingsfase.....	10
2.2.4 Kaderprojectbesluit.....	10
2.2.5 Overige trajecten.....	11
3 Communicatie-, consultatie- en participatietraject.....	13
3.1 Informatieve kanalen.....	13
3.1.1 Website.....	13
3.1.2 Digitale nieuwsbrief.....	13
3.1.3 Reeks infokranten.....	13
3.1.4 Bewonersbrieven.....	13
3.1.5 Aanvullende communicatiemiddelen.....	13
3.2 Publieke consultatie: inspraak- en infomomenten.....	14
3.2.1 Onderzoeksfase.....	14
3.2.2 Uitwerkingsfase.....	15
3.3 Participatie.....	16
3.3.1 Participatieaanpak leefbaarheidsstudie.....	16
3.3.2 Communicatie en Overlegorganen.....	17
4 Afspraken en Samenwerkingsovereenkomsten.....	18

4.1	Raming van de middelen m.b.t. het proces	18
4.2	Raming van de middelen m.b.t. de uitvoering (een globale inschatting)	18
4.3	Financiering	18
5	Vervolgstappen.....	19
5.1	Uitwerkingsfase.....	19
5.2	Uitvoeringsfase.....	19
5.3	Procesverloop	20

Doelstelling van de procesnota

Voorliggende procesnota is een informatief document, geen beslissingsinstrument. De procesnota is een dynamisch document en wordt opgemaakt ter ondersteuning van het proces, met als doelstelling:

- verschaffen van informatie over de procesaanpak aan alle betrokken stakeholders: adviesinstanties, burgers, actiegroepen, bedrijven, overheden, ... ;
- weergeven hoe en wanneer inspraak kan worden geleverd en op welke plaatsen de informatie (digitaal en analoog) beschikbaar is;
- beschrijven van de communicatieaanpak in functie van transparantie van het proces.

Een procesnota heeft geen formele status, ze is louter informatief voor burgers en betrokken actoren. De voorliggende procesnota is een evolutief document dat tijdens de loop van het proces steeds geactualiseerd wordt. Zo blijft iedereen op de hoogte van de meest recente stand van zaken van het project. De procesnota is raadpleegbaar op de website van het project.

Deze procesnota omschrijft de krijtlijnen van de aanpak van het project. Hoe zal het project tijdens het gehele verloop van het proces worden uitgewerkt? In **een eerste hoofdstuk** wordt de doelstelling van het project weergegeven. Ook de keuze voor de procedure voor complexe projecten, en impact daarvan op het procesverloop, worden geded.

Een **tweede hoofdstuk** gaat in een eerste luik dieper in op de projectstructuur (opbouw en werking). Een tweede luik van dit hoofdstuk betreft een toelichting bij het proces dat wordt doorlopen.

In het **derde hoofdstuk** wordt de focus gelegd op het geplande communicatie- en participatietraject. Hoe zal u als belangenactor gedurende de loop van het proces op de hoogte worden gehouden? Welke inspraakmomenten zijn er? Hoe kan een actor constructief meebouwen aan het project?

Wanneer het procesverloop en de processtructuur helder zijn, wordt ook duidelijk of er financiële afspraken nodig zijn. Dit wordt beschreven in een **vierde hoofdstuk**.

Het **vijfde hoofdstuk** geeft de vervolgstappen weer die het project nog moet doorlopen tot de eerste spadesteek.

Wat houdt de procesaanpak van de complexe projecten in?

De procesaanpak is gebaseerd op de procedure die in het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten werd uitgetekend. De procedure omvat 4 fases (verkenningfase, onderzoeksfase, uitwerkingsfase en uitvoeringsfase) met drie beslismomenten (startbeslissing, voorkeursbesluit en projectbesluit) en twee openbare onderzoeken (ter voorbereiding van het voorkeurs- en het projectbesluit). De onderzoeken en procedures verlopen op een geïntegreerde manier. De bijhorende procesaanpak betreft een werkwijze die steunt op participatie, openheid en overleg. De procedure en de aanpak beogen samen een efficiënt en kwaliteitsvol proces, dat gericht is op de realisatie van een complex project binnen een aanvaardbare termijn en met een maximaal draagvlak. Een gedetailleerd schematisch overzicht van de opeenvolgende processtappen is terug te vinden op <https://omgeving.vlaanderen.be/complexe-projecten>.

1 Algemene inleiding

1.1 Situering

De achterhaven van Zeebrugge is een zone die gestaag blijft groeien. Momenteel verloopt het scheepvaartverkeer naar deze zone louter via de P. Vandammesluis, die vandaag op volle toeren draait. De tweede sluis die momenteel een toegang biedt tot de achterhaven is de Visartsluis. Deze werd in 1904 in gebruik genomen, is sterk verouderd en beantwoordt niet meer aan de noden van de huidige scheepvaart.

De P. Vandammesluis is sinds 1984 in gebruik en ondergaat momenteel grote onderhoudswerkzaamheden, waarbij o.a. de deurkamers volledig drooggezet worden. Hierbij wordt op basis van eigen kennis en ervaring vastgesteld dat, om de P. Vandammesluis op lange termijn in bedrijf te houden, ingrijpende werkzaamheden op middellange termijn noodzakelijk zullen zijn. Voor deze werkzaamheden zal de P. Vandammesluis gedurende langere tijd buiten gebruik gesteld moeten worden met als gevolg dat schutten via de P. Vandammesluis voor enige tijd onmogelijk zal zijn. Ook in het geval er zich ernstige calamiteiten voordoen in of nabij de P. Vandammesluis is de achterhaven niet meer bereikbaar, met alle (economische) risico's van dien.

Het is voor de haven van Zeebrugge belangrijk om de maritieme toegankelijkheid van de achterhaven te allen tijde te garanderen.

De realisatie van een tweede volwaardige toegang tot de achterhaven is dus, rekening houdend met de verdere ontwikkeling van achterhaven, de huidige staat van de P. Vandammesluis en de risico's van onbereikbaarheid bij calamiteiten, een noodzaak en eerste prioriteit. Een mogelijke synergie met de reconversie van de achterhaven is daarbij een aandachtspunt.

1.2 Doelstelling van het project

1.2.1 Doelstelling

De kernelementen uit de projectdefinitie uit het voorkeursbesluit kunnen samengevat worden in volgende projectdoelstellingen:

- een **volwaardige NAUTISCHE TOEGANG** naar de achterhaven,
 - Sluis bouwen ter hoogte van de Visart locatie
 - Verbinding van de Visartsluis met het Verbindingsdok aanpassen (Doorvaartkanaal)
 - Toegang tot de jachthaven blijven garanderen
- **NETWERKPERFORMANTIE – alle modi** = mobiliteitsdoelstellingen
 - Zorgen voor een vlotte multimodale verbinding, rekening houdend met de aanwezige omgevingsfactoren
 - het vervolledigen van het raamwerk van primaire wegen (N31 bestaande primaire weg niveau I, N350 primaire weg niveau II) door de realisatie van de Nx (primaire weg niveau II)
 - Voorzien in een maximale scheiding van verkeersstromen (waarbij lokaal verkeer gescheiden wordt van bovenlokaal (doorgaand) en havenverkeer) met enerzijds een ontsluitende/verzamelende en anderzijds een verbindende functie
- met het oog op een **verbeterde LEEFBAARHEID** van de woonkernen.
 - De impact op bedrijfsvoering minimaliseren en mitigeren waar nodig

- De lokale relaties (i.e. de verbinding tussen Zeebrugge Stationswijk en Zeebrugge Dorp) maximaal faciliteren
- Hefboom voor woonkwaliteit en kwaliteit van de werkomgeving (o.a. aspecten hinder)
- Landschap / ruimtelijke inpassing

Hierbij dient elke ingreep te gebeuren met aandacht voor de zeeverende functie.

1.2.2 Opportunities

Naast de hierboven vermelde doelstelling en randvoorwaarden zal in de loop van het project ook bekeken worden of het project kan of moet samensporen met andere ingrepen die bijdragen aan de verdere ontwikkeling en optimalisatie van de werking van het havengebied en die al dan niet gelijktijdig, in samenhang met of ter ondersteuning van het project zouden kunnen worden gerealiseerd.

2 Aanpak uitwerkingsfase

De startbeslissing van 15 juli 2016 betekende de effectieve opstart van het project via de procedure van het decreet complexe projecten.

Bij de afronding van de verkenningsfase werd een eerste procesnota opgemaakt die een globale omschrijving inhield van de stakeholders, het uitgestippelde participatie- en communicatietraject en de procesaanpak. In de loop van het proces werd deze procesnota meermaals geactualiseerd.

Ook tijdens de uitwerkingsfase werden de verschillende actoren en het brede publiek geconsulteerd en betrokken om een open proces en gedragen project te bekomen. De aanpak hiervan wordt verder uiteengezet in voorliggende zesde actualisatie van de procesnota.

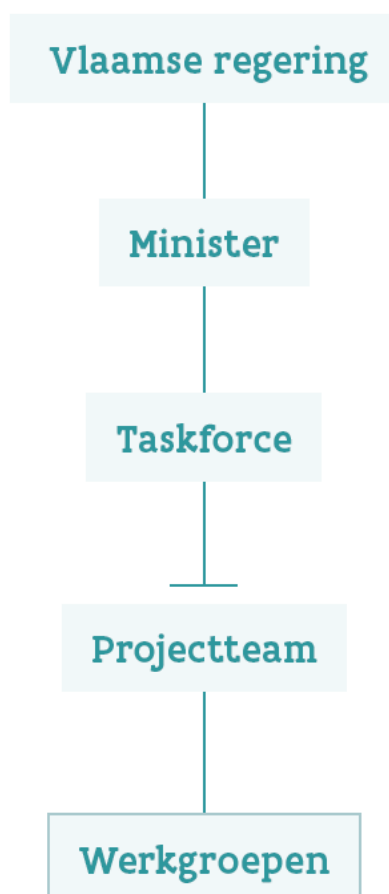
2.1 *Projectorganisatie en begeleiding*

2.1.1 Procesverantwoordelijke

De procesverantwoordelijke wordt aangeduid binnen de afdeling Maritieme Toegang van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, sinds 1 augustus 2022 is dit ir. Greet De Keukelaere.

2.1.2 Projectstructuur

In het voorjaar 2022 werd de organisatiestructuur aangepast. De structuur ziet er als volgt uit:

2.1.3 Task Force

De taskforce staat in voor zowel de voorbereiding van als het ondersteunen van de politieke besluitvorming in al zijn facetten (strategisch, juridisch, ...). Het faciliteren van de politieke besluitvorming heeft juridische zowel als strategische facetten.

Bepaalde taken zijn van strategische aard:

- bewaken van de timing, doelstellingen en contouren van het project;
- anticiperen op verschillende mogelijke standpuntbepalingen;
- de bewaking van het proces;
- bewaken van de noden van de verschillende projectpartners;
- inschatten van mogelijke weerstand;
- rekening houden met de Europese beleidscontext;
- inschatten van economische realiteiten;
- in het oog houden van de lange termijn van het hele project;
- rapporteren naar politiek/voorstellen van beslissingen voorleggen.

Andere taken zijn van juridische aard:

- inzicht verkrijgen in de toepasselijke wetgeving en procedures;
- in lijn brengen van het project met de juridische context.

Sommige zijn zowel van juridische als strategische aard:

- nagaan hoe het beoogde tempo van uitvoering kan gevolgd worden binnen de wettelijk opgelegde procedurestappen;
- vorm geven aan de verhouding tussen het complex project en de bestaande ruimtelijke uitvoeringsplannen voor het gebied.

De taskforce wordt voorgezeten door ir. Filip Boelaert, secretaris-generaal van het departement Mobiliteit en Openbare Werken, en verder samengesteld uit de procesverantwoordelijke en gemandateerde vertegenwoordigers van:

- het departement Mobiliteit en Openbare Werken;
- het departement Omgeving;
- de stad Brugge;
- het havenbedrijf van Antwerpen-Brugge;
- de kabinetten van de minister van Mobiliteit en Openbare Werken en de minister van Omgeving.

Daarnaast worden leden van het projectteam ad-hoc toegevoegd om, als expert, bepaalde specifieke punten toe te lichten aan de taskforce.

2.1.4 Projectteam

Het projectteam zorgt voor de dagelijkse aansturing van het project. De procesverantwoordelijke is de projectmanager van het projectteam en wordt hierin bijgestaan door een omgevingsmanager, een technisch manager, een procesmanager, een contractmanager en een manager projectbeheersing.

Het projectteam zorgt ervoor dat alle processen (oa. geïntegreerd onderzoek, voorbereiding kaderprojectbesluit, actualisatie procesnota, begeleidingstraject woningen en bedrijven, ...) goed

op elkaar afgestemd worden en tijdig afgerond worden. Daarnaast staat het projectteam ook in voor de ondersteuning van de taskforce in haar werking.

2.1.5 Werkgroepen

Onder het projectteam werden verschillende werkgroepen opgericht ter ondersteuning van de implementatie van de verschillende processen. Deze werkgroepen zijn zowel van technische aard als van procesmatige en juridische aard.

2.2 *Proces*

2.2.1 Voorkeursalternatief

Op basis van de verschillende onderzoeken en de resultaten van het gevoerd overleg werd, als afronding van de onderzoeksfase, het alternatief waarbij de nieuwe sluis op de Visartsite 'huidige locatie' komt te liggen en waarbij de NX in een tunnel komt te liggen, door de Vlaamse regering definitief vastgesteld als het voorkeursalternatief. Voor een verdere toelichting en beschrijving van dit alternatief wordt verwezen naar de projectonderzoeksnota, zoals geactualiseerd na de inspraak- en adviesronde en op basis van de richtlijnen van het Team Mer, alsook naar het addendum aan deze geactualiseerde projectonderzoeksnota dat werd opgemaakt naar aanleiding van de tussennota "Stevin".

2.2.2 Actieprogramma

De keuze voor het alternatief Visart 'huidige locatie' komt tegemoet aan de doelstelling van het project. Uit het geïntegreerd onderzoek en de consultatie tijdens de onderzoeksfase zijn ook een aantal knelpunten naar boven gekomen, om hieraan tegemoet te komen werden de nodige acties en maatregelen opgenomen in het actieprogramma van het voorkeursbesluit. Voor een volledig overzicht van dit actieprogramma wordt verwezen naar deel 5 van het voorkeursbesluit.

2.2.3 Onderzoekstrajecten in de uitwerkingsfase

Het voorkeursbesluit heeft één alternatief op strategisch niveau naar voor geschoven, zijnde het voorkeursalternatief. In de geactualiseerde projectonderzoeksnota werden verschillende redelijke alternatieven bepaald voor de verdere uitwerking van dit voorkeursalternatief.

In de uitwerkingsfase werd een geïntegreerd onderzoekstraject doorlopen dat als doel heeft om op een geïntegreerde manier tot het beste inrichtingsalternatief te komen, vertrekkende van de verschillende redelijke alternatieven.

De verschillende redelijke alternatieven werden binnen dit geïntegreerd onderzoekstraject onderzocht vanuit verschillende invalshoeken: bouwtechnisch, nautisch, mobiliteitstechnisch, milieueffecten, maatschappelijke kosten-baten en leefbaarheid.

De onderzoeksmethodiek wordt toegelicht in hoofdstuk 8 van de geactualiseerde projectonderzoeksnota, de resultaten zijn terug te vinden in de synthesesnota en de verschillende onderzoeksrapporten die onderdeel uitmaken van het kaderprojectbesluit.

2.2.4 Kaderprojectbesluit

Onder de term "kaderprojectbesluit" verstaan we het eerste projectbesluit van het complex project 'Verbetering van de nautische toegankelijkheid tot de (achter)haven van Zeebrugge'.

Het kaderprojectbesluit heeft tot doel het eindbeeld van het project te beschrijven en te verankeren.

De ruimtelijke verankering van het eindbeeld in het bijhorend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) zal de basis vormen voor de verdere vergunningverlening en realisatie van het project.

Na de goedkeuring van het kaderprojectbesluit zullen verdere stappen genomen worden richting de verdere vergunningverlening en realisatie van het project. Naast een verdere technische uitwerking van het eindbeeld zullen eveneens de nodige stappen gezet worden betreffende het beheer, de monitoring en de evaluatie van het project.

Er wordt geen fasering vastgelegd inzake de realisatie van dit project, zoals artikel 23, 13° van het Decreet Complexe Projecten mogelijk maakt. De werken worden wel uitgevoerd in verschillende stappen teneinde de hinder te beperken. De aanlegfase zal ongeveer tien jaar in beslag nemen.

Voor de feitelijke realisatie van het project zullen een of meerdere aanvullende projectbesluiten worden genomen.

2.2.5 Overige trajecten

2.2.5.1 *Traject woningen*

In het voorkeursbesluit werd voorzien dat wat betreft onteigeningen, onder begeleiding van de sociaal bemiddelaar, een sociaal begeleidingsplan opgemaakt zal worden ter begeleiding van het project. Tevens werd bij het voorkeursbesluit een bijlage gevoegd, “kernelementen van het sociaal begeleidingsplan voor bewoners”.

Momenteel lopen volgende trajecten:

- Aan de eigenaars van woningen die met zekerheid ingenomen zullen te dienen worden omdat zij binnen projectcontour liggen wordt de mogelijkheid geboden om vanaf het definitief voorkeursbesluit reeds hun woning minnelijk te verkopen aan de overheid. Deze verkoop gebeurt op vrijwillige basis, en dient aangevraagd te worden door de eigenaar(s) zelf. Het overgrote deel van de eigenaars ging intussen op dit aanbod in.
- Eigenaars en huurders die dit wensen kunnen ook beroep doen op individuele begeleiding bij het zoeken naar een nieuwe woonst.:
- De omgevingsmanager is het algemeen aanspreekpunt voor de eigenaars en huurders met vragen omtrent de impact op hun woningen en de verwerving.
- De impact van wonen nabij de nieuwe sluis wordt momenteel beoordeeld in de MER en in de leefbaarheidsstudie. Dit gebeurt zowel voor de bouwfase als voor de fase na de bouw. De milderende maatregelen die mogelijk zijn naar de omwonenden toe, nemen we nu al zo veel mogelijk mee in de uitwerking van het project. Een aantal bewoners wil de bouwfase echter niet afwachten, en wenst nu al te verhuizen. Omdat de woningen in de wijk nu al moeilijk verkoopbaar zijn geworden, vragen zij dat hun woning verworven zou worden door de overheid.
Deze mogelijkheid werd onderzocht, er dient nu gekeken te worden hoe deze mogelijkheid te financieren.

2.2.5.2 Trajectbegeleiding bedrijven

Zoals omschreven in het voorkeursbesluit, is er voor de getroffen bedrijven een begeleidingstraject in functie van maximale herlokalisatie opgestart. Er wordt zo goed mogelijk samen naar een oplossing gezocht om de ingrijpende verandering die het project met zich meebrengt te begeleiden en ondersteunen.

Bedrijven die dienen te verhuizen omdat ze getroffen worden door de uitvoering van het gekozen alternatief, kunnen beroep doen op de “trajectbegeleiding bedrijven”, een rol die opgenomen wordt door de omgevingsmanager.

De omgevingsmanager is voor deze bedrijven het unieke aanspreekpunt voor alle vragen gerelateerd aan de hervestiging. Het traject impliceert onder andere:

- Het voeren van gesprekken met de bedrijfsleiders van de getroffen bedrijven, om de noden van elk individueel bedrijf te detecteren, de randvoorwaarden van een nieuwe locatie vast te stellen, een stappenplan uit te werken
- Het actief meedenken en op zoek gaan naar mogelijke oplossingen naar hervestiging
- Het coördineren van het individueel vergunningentraject dat elk bedrijf zal moeten doorlopen in het kader van de hervestiging.
- ...

De trajectbegeleiding beperkt zich tot alles wat met hervestiging te maken heeft en betreft dus niet de aspecten in verband met financiële vergoedingen. Daartoe is enkel de afdeling vastgoedtransacties van de Vlaamse Overheid bevoegd.

2.2.5.3 Revitalisering Zeebrugge (gebiedscoördinator)

Om de revitaliseringsstudie vorm te geven is een gebiedscoördinator aangeduid, dhr. Karel Masureel. Deze heeft als opdracht alle partijen (overheden, burgers, bedrijven,...) samen te brengen om de noodzakelijke acties inzake leefbaarheid, revitalisering en buffering voor te bereiden. De gebiedscoördinator gaat op zoek naar de nodige financiële middelen om de acties zo spoedig mogelijk uit te voeren. De gebiedscoördinator fungeert als permanent aanspreekpunt voor de betrokken inwoners en andere functiehouders in het gebied.

3 Communicatie-, consultatie- en participatietraject

Open communicatie en participatie zijn twee belangrijke pijlers in de aanpak van complexe projecten. Bij de aanvang van de uitwerkingsfase werd daarom een strategisch communicatie- en participatieplan opgesteld, met concrete acties voor de verschillende stappen van de volledige fase. Gedurende deze uitvoering is steeds actuele informatie over het project beschikbaar via de projectwebsite www.nieuwesluiszeebrugge.be. Het Vlaamse Gewest is als trekker van het project, verantwoordelijk voor de communicatie. Er wordt gebruik gemaakt van bestaande communicatieplatformen, aangevuld met nieuwe communicatiekanalen om alle doelgroepen te bereiken.

3.1 Informatieve kanalen

3.1.1 Website

De projectwebsite www.nieuwesluiszeebrugge.be is de basis waar alle informatie over het project samenkomt. Verplichte documenten, maar ook aanvullende communicatiemiddelen zoals informatiekranen, kaartmateriaal, infoposters en video's worden op de website beschikbaar gesteld. Bijkomend wordt nieuws over belangrijke mijlpalen gedeeld op de communicatiekanalen van de projectpartners: Stad Brugge en Port of Antwerp-Bruges. Daarnaast worden formele documenten steeds gepubliceerd op de websites van team Complexe Projecten en team MER.

3.1.2 Digitale nieuwsbrief

Ongeveer tweemaandelijks verstuurt het projectteam een digitale nieuwsbrief naar de abonnees. Inmiddels zijn er circa 560 geïnteresseerden aangemeld. Via de nieuwsbrief blijven zij op de hoogte van de laatste stand van zaken over het project.

Aanmelden voor de digitale nieuwsbrief kan steeds via <https://nieuwesluiszeebrugge.be/digitale-nieuwsbrief>.

3.1.3 Reeks infokranen

Sinds de uitwerkingsfase is het projectteam gestart met een reeks infokranen. Deze kranen vatten bij elke mijlpaal de informatie op een bevattelijke manier samen, voor alle inwoners van Zeebrugge, Lissewege en Zwankendamme. Bijkomend worden de kranen op enkele openbare plaatsen in Zeebrugge, Blankenberge en Knokke-Heist gelegd (zoals het buurthuis, stadhuis en de bibliotheken), zodat ook geïnteresseerden uit de buurt een exemplaar kunnen ophalen. De krant wordt eveneens digitaal beschikbaar gesteld. De reeks telt ondertussen zes edities.

3.1.4 Bewonersbrieven

Via bewonersbrieven worden de Zeebruggenaren rechtstreeks geïnformeerd over belangrijke informatie over het project: uitnodigingen voor info- en participatiemomenten, informatie over vrijwillige verwervingen, over opmetingen, etc. Dit biedt de garantie dat de niet te missen informatie zeker tot bij de noodzakelijke doelgroepen terechtkomt.

3.1.5 Aanvullende communicatiemiddelen

Naast de structurele communicatiemiddelen worden er ook middelen op maat van elke mijlpaal in het project gemaakt. Bij de start van de uitwerkingsfase zorgde een projectvideo voor een

voorblik op de mijlpaal van de projectonderzoeksnota. Informatiezuilen in het projectgebied brachten informatie tot dicht bij de burgers in de coronaperiode, waardoor zij op eigen tempo en op elk moment de informatie konden doornemen. Na elk participatiemoment wordt de feedback van de deelnemers samengevat in een participatierapport (zie ook hoofdstuk 3.3 Participatie). Op de gratis infolijn en via het e-mailadres van het project kunnen stakeholders 7 dagen op 7 terecht bij het team voor vragen of extra uitleg.

3.2 Publieke consultatie: inspraak- en infomomenten

De stakeholders van het project worden ook actief meegenomen doorheen de hele uitwerkingsfase door middel van inspraak- en infomomenten (en participatie, zie 3.3). Tijdens de formele inspraakrondes (publieke consultatie) kunnen adviesinstanties en burgers inspraak geven op officiële documenten (bijvoorbeeld projectonderzoeksnota en openbaar onderzoek). Aanvullend worden diverse infomomenten georganiseerd om alle informatie op een laagdrempelige en persoonlijke manier uit te leggen en om in voldoende vragenmomenten te voorzien.

3.2.1 Onderzoeksfase

In de **onderzoeksfase** was het de bedoeling dat er uit de info- en participatiemomenten zoveel mogelijk zinvolle en bruikbare ideeën kwamen om het voorgenomen onderzoek te verbeteren en/of te vervolledigen.

Alternatievenonderzoeksnota

In de voorbereiding van de opmaak van de alternatievenonderzoeksnota werden een aantal workshops georganiseerd:

- met bedrijven op 7 september 2016;
- met bewoners op 7 september 2016;
- met de stuurgroep op 13 september 2016.

Ter ondersteuning van de formele raadpleging van de alternatievenonderzoeksnota werd op 24 oktober 2016 een infomarkt georganiseerd.

De aangepaste alternatievenonderzoeksnota werd op 16 mei 2017 in een infomarkt toegelicht.

Ontwerprapporten

Op 28 november 2017 werden de ontwerprapporten publiek gemaakt via de projectwebsite. Tegelijkertijd werd een consultatietraject ter ondersteuning van de besluitvorming opgestart, hierbij werden 3 sporen gevolgd:

1. consultatie van de leden van de stuurgroep;
2. consultatie van de leden van het actorenoverleg;
3. consultatie van de bewoners

Ter ondersteuning van deze consultatieronde werden, naast de aparte toelichtingen voor stuurgroep en actorenoverleg, zitdagen georganiseerd waarop bewoners terecht konden met al hun vragen betreffende de verschillende alternatieven en het verder procesverloop:

- donderdag 7 december 2017;
- woensdag 13 december 2017;

- maandag 18 december 2017.

De resultaten uit deze consultatie hebben onder andere gediend als insteek voor het opstellen van het actieprogramma.

Voorkeursbesluit

N.a.v. de vaststelling van het ontwerp van voorkeursbesluit werd een openbaar onderzoek ingericht van 21 januari 2019 tot en met 22 maart 2019. Gedurende deze periode kon iedereen nog opmerkingen formuleren op de documenten die ter inzage lagen. Volgende documenten werden gedurende dit openbaar onderzoek formeel aan het publiek voorgelegd:

- het ontwerp van voorkeursbesluit;
- de ontwerp synthesesnota;
- de ontwerp onderzoeksrapporten waarop de ontwerp synthesesnota gebaseerd is;
- de beslissing van het team Mer over de reikwijdte en het detailleringniveau van de informatie die in het MER moet worden opgenomen.

Ter ondersteuning van dit openbaar onderzoek werd op 16 januari 2019 een infomarkt georganiseerd.

3.2.2 Uitwerkingsfase

3.2.2.1 Publieke consultatie (inspraakmomenten)

De procedure complexe projecten voorziet in één publieke consultatie in de uitwerkingsfase, met name het openbaar onderzoek m.b.t. het ontwerp van kaderprojectbesluit, de synthesesnota en bijhorende onderzoeksrapporten. Maar de initiatiefnemer heeft ervoor gekozen om bijkomende inspraakmomenten in te lassen.

Projectonderzoeksnota

De initiatiefnemer heeft er vrijwillig voor gekozen om ook de **projectonderzoeksnota** in publieke consultatie te leggen. De projectonderzoeksnota lag van 8 juni 2020 tot en met 10 juli 2020 ter inzage voor alle burgers. Op basis van de reacties (van adviesinstanties en het grote publiek) zijn de geactualiseerde projectonderzoeksnota, het overwegingsdocument en de MER-richtlijnen gepubliceerd op 10 november 2020.

Tussennota

De tussennota heeft als doel, onderbouwd door de eerste resultaten van het geïntegreerd onderzoek, een optimalisatie voor te stellen van een van de reeds onderzochte alternatieven. Omwille van de potentiële ruimtelijke impact van deze optimalisatie is er gekozen om dit toe te lichten via een tussennota. Deze tussennota werd ook voorgelegd in een publieke consultatie in juni 2021.

Kaderprojectbesluit

In een volgende stap wordt de publieke consultatie (openbaar onderzoek) georganiseerd m.b.t. het ontwerp van kaderprojectbesluit en de synthesesnota.

3.2.2.2 Informatiemomenten

Gedurende de hele uitwerkingsfase worden verschillende infomomenten georganiseerd om de stakeholders op de hoogte te houden van de stand van zaken van het project. Daarbij worden

steeds aparte infomomenten voorzien voor de klankbordgroep, voor de bedrijven uit de omgeving en voor het brede publiek.

- juni 2021: inloopmomenten (aan infozuilen, outdoor o.w.v. corona) over stand van zaken;
- februari 2022: infomomenten over ontwerp onderzoek;
- juni 2022: infomomenten over keuze inrichtingsalternatief;
- juli/augustus 2023: infomomenten over eindbeeld;
- datum nog te bepalen: infomomenten over openbaar onderzoek ontwerp kaderprojectbesluit

3.3 Participatie

Naast de formele inspraakmomenten en de aanvullende informatiemomenten voorziet het Vlaamse Gewest ook participatiemomenten waarop de stakeholders hun ideeën en mening over verschillende projectonderwerpen kunnen geven.

Waar nodig worden met individuele betrokkenen bilaterale overlegmomenten georganiseerd.

3.3.1 Participatieaanpak leefbaarheidsstudie

Het participatieproces voor de uitwerkingsfase is van start gegaan in het kader van de leefbaarheidsstudie. Over deze studie werden **vier participatiemomenten** georganiseerd tussen september 2020 en november 2022, met een bijkomend participatiemoment in maart 2023:

- September 2020: enquête 'Wat betekent leefbaarheid?';
- Februari 2021: digitaal participatiemoment over leefbare alternatieven;
- November 2022: participatiemomenten over het inrichtingsalternatief;
- Maart 2023: participatiemoment over invulling vrije ruimte na sloopwerken in Stationswijk

Daarbij werd een **mix van participatietechnieken** gebruikt: on- en offline, met een wisselende graad van vereiste betrokkenheid op basis van het interesseniveau van de participanten. Op die manier kon iedereen die dat wilde, deelnemen.

Drie 'schillen'

Er zijn drie 'schillen' geïdentificeerd in de participatie-aanpak rond leefbaarheid. De **omwonenden** van de locatie waar de nieuwe sluis wordt gebouwd vormen een belangrijke stakeholder van het project. Zij vormen de **eerste schil** binnen en rondom het projectgebied. Deze doelgroep omvat de direct omwonenden van de nieuwe sluis, de nieuwe tunnel en bijhorende aansluitingscomplexen wegenis.

In een **tweede schil** worden de **overige stakeholders in Zeebrugge en Zwankendamme** gecategoriseerd. Dit zijn diverse andere stakeholders waaronder de bedrijven in de haven, scholen, verenigingen, eigenaars van zeilboten in de jachthaven, ontwikkelaars van andere projecten in de omgeving, bewoners die verderaf wonen, ...

Tot slot zijn er de **overige stakeholders die niet locatiegebonden zijn (derde schil)** maar ook inspraak krijgen of advies geven over dit project zoals de overheidsorganisaties (bv. Dienst Erfgoed), politieke stakeholders, ...

Van breed informatie ophalen naar nadenken over concrete maatregelen

Er werd voor een aanpak gekozen waarbij de deelnemers worden **meegenomen in een traject doorheen de volledige duur van de studie**. Dit traject start breed door de participanten te laten aangeven wat bepaalde zaken die worden onderzocht voor hen betekenen. Daarvoor kregen zij vragen als ‘wat is leefbaarheid voor jou?’ en ‘wat betekent bereikbaar zijn voor jou?’. Hiertoe werd, rekening gehouden met de coronamaatregelen, in september 2020 een **enquête** georganiseerd. De vragenlijst behandelde zeven thema’s in het kader van de leefbaarheid in de gemeente: wonen, werken, kinderen/jongeren, uitrustingsgraad, publieke ruimte, verkeersleefbaarheid/bereikbaarheid en geluid/lucht/trillingen. De enquête invullen kon online of via een schriftelijke versie. Zo’n 260 deelnemers vulden de enquête in. Het rapport is beschikbaar op de projectwebsite.

Verderop in het traject **werden de participanten betrokken bij cruciale mijlpalen**, zodat zij konden aangeven hoe de studie volgens hen kan evolueren. Zo organiseerde het projectteam in februari 2021 **digitale participatietafels**. Hierin bekeken de deelnemers samen met het projectteam welke maatregelen per alternatief de leefbaarheid zouden kunnen verhogen. Er vonden acht digitale werksessies plaats via Microsoft Teams. Door de geldende coronamaatregelen was het helaas nog niet mogelijk om fysiek te participeren. Wie toch liever niet digitaal deelnam, kon offline participeren via een papieren pakket of een gesprek met een lid van het projectteam. De resultaten werden in een rapport op de projectwebsite gepubliceerd.

In november 2022 werden **fysieke participatietafels** georganiseerd waar werd ingegaan op de concrete invulling van drie zones in het projectgebied die veel kansen bieden voor de leefbaarheid. De eerste 3D-beelden van mogelijke toekomstscenario’s werden getoond aan bijna 200 geïnteresseerden.

In maart 2023 werd een participatiemoment georganiseerd voor de stakeholders uit de Stationswijk over de invulling van de ruimte die vrijkomt na de sloopwerken van de eerste woningen, ter voorbereiding van de werken aan de sluis en Nx. Aan het eind van elk participatietraject worden de **resultaten teruggekoppeld** naar de participanten in een digitaal verslag met een toelichting over wat er met de input is gebeurd.

3.3.2 Communicatie en Overlegorganen

Naast deze participatiemomenten in het kader van leefbaarheid worden ook verschillende communicatie-overleggen voorzien en zijn er overlegorganen in het kader van de procesorganisatie en -begeleiding. De communicatie- en participatieaanpak wordt steeds afgestemd met de communicatiewerkgroep. Hierin zetelen de communicatieverantwoordelijken van de partners Stad Brugge, Port of Antwerp-Bruges, het Departement MOW en de gebiedswerking.

4 Afspraken en Samenwerkingsovereenkomsten

4.1 *Raming van de middelen m.b.t. het proces*

Op het moment dat de startbeslissing genomen wordt, moeten – vanuit het duidelijke engagement van de betrokken partijen bij de startbeslissing – de nodige middelen (zowel personeel als financieel) beschikbaar zijn voor een reeks kosten m.b.t. het proces.

In de verschillende fasen van het project zullen een reeks proceskosten dienen te worden gemaakt. De nodige middelen hiertoe zijn voorzien.

4.2 *Raming van de middelen m.b.t. de uitvoering (een globale inschatting)*

De totale investeringskost van het alternatief Visart ‘huidige locatie’ met een NX in tunnel werd i.f.v. de S-MKBA (die opgemaakt werd i.f.v. het voorkeursbesluit) begroot op 1.090.000.000 euro excl. BTW. Deze investeringskost is samengesteld uit een engineeringkost, een bouwkost, een vastgoedkost en een post onvoorzien.

In de uitwerkingsfase werd deze investeringskost verder verfijnd naarmate het ontwerp verder werd verfijnd. De investeringskost werd nu begroot op 2.241.400.000 euro excl. BTW (prijspeil 2021). Deze investeringskost is samengesteld uit een engineeringkost, een bouwkost, een vastgoedkost, een kost voor de leefbaarheidsmaatregelen en een post onvoorzien.

4.3 *Financiering*

Gesprekken over de participatie in de kosten van het project zijn opgestart met PoAB.

5 Vervolgstappen

Voor nadere en meer gedetailleerde toelichting met betrekking tot het proces en de diverse stappen wordt verwezen naar de website complexe projecten (<https://omgeving.vlaanderen.be/complexe-projecten>). Op de projectwebsite is eveneens alle informatie beschikbaar uit de voorgaande fases van het project. Hieronder gaan we verder in op de uitwerkingsfase en de navolgende stappen.

5.1 *Uitwerkingsfase*

De uitwerkingsfase van een complex project volgt op de goedkeuring van het voorkeursbesluit, die één mogelijke oplossing (het voorkeursalternatief) naar voor heeft geschoven. Het doel van de uitwerkingsfase is om dit voorkeursbesluit verder uit te werken en te concretiseren.

Bij de start van de uitwerkingsfase werd de projectonderzoeksnota (PON) opgemaakt. Deze nota beschrijft enerzijds het project en de flankerende maatregelen die opgenomen zijn in het voorkeursbesluit. Anderzijds bepaalt deze nota wat er nog onderzocht moet worden en hoe dit zal gebeuren (methodiek). Uit het geïntegreerd onderzoek tijdens de uitwerkingsfase is nog een optimalisatie van een van de redelijke alternatieven uit de PON. Omwille van de potentiële ruimtelijke impact van deze optimalisatie is er gekozen om dit toe te lichten via een tussennota, waarna de PON geactualiseerd werd.

Daar waar het onderzoek in de onderzoeksfase zich eerder op een strategisch niveau afspeelde, lag de focus in de uitwerkingsfase op het eigenlijke projectniveau. Op basis van de onderzoeksresultaten werden de verschillende redelijke alternatieven met elkaar vergeleken qua voor- en nadelen, tot er uiteindelijk één inrichtingsalternatief overeind bleef (zie ook de afwegingsnota¹).

Dit inrichtingsalternatief werd nog verder geoptimaliseerd en uitgewerkt tot het eindbeeld van het project. Dit eindbeeld wordt beschreven in het voorontwerp van kaderprojectbesluit. De eindresultaten van de geïntegreerde effectenonderzoeken worden opgenomen in de bijhorende synthesenota. Over synthesenota en voorontwerp kaderprojectbesluit wordt advies gevraagd aan de adviesinstanties. Het ontwerp van kaderprojectbesluit wordt vervolgens, na vaststelling door de Vlaamse Regering, formeel aan het publiek voorgelegd via een openbaar onderzoek. Met behulp van een overwegingsnota wordt aangegeven hoe er met de reacties van de burgers en adviesinstanties wordt omgegaan.

Het kaderprojectbesluit is een beslissing van de bevoegde overheid (ic. de Vlaamse Regering) over het geheel van vergunningen, machtigingen, het bestemmingsplan en het actieprogramma om op die manier tijdig de juiste instrumenten te kunnen inzetten. Het kaderprojectbesluit omvat ook aspecten van beheer en monitoring. Het kan in sommige projecten ook de toewijzing inhouden van een project aan een private partner.

5.2 *Uitvoeringsfase*

De uitvoeringsfase van een investeringsproject volgt op de goedkeuring van het kaderprojectbesluit. Het doel van de uitvoeringsfase is enerzijds om de werken zo efficiënt

¹ https://nieuwsluiszeebrugge.be/sites/default/files/2022-08/20220620_CP_NSZ_Afwegingsnota_Boordeling.pdf

mogelijk te laten verlopen. Anderzijds is het belangrijk om ook de nodige stappen wat betreft het beheer, de monitoring en de evaluatie van het project uit te voeren. De processtructuur wordt aangepast in functie van de uitvoering en technische uitwerking op het terrein.

Ook in deze fase blijven participatie en communicatie cruciaal. Denk maar aan een minder hinder plan, duiding over de werfzone, bewonersbrieven, infovergadering, ...

5.3 Procesverloop

De onderstaande tabel geeft aan welke stappen volgen in de procedure van het voorliggend complex project, zonder dat er onmiddellijk voor elke stap een timing aangeduid is. Afhankelijk van de precieze datum van de startbeslissing en naarmate het project verder loopt zal deze timing concreter ingevuld worden.

Verkenningfase

Stap	Opmerking
informele stakeholdergesprekken	
eerste stuurgroep	2 mei 2016
Startbeslissing Vlaamse Regering	15 juli 2016

Onderzoeksfase

Stap	Opmerking
Workshops met betrokkenen (burgers en bedrijven)	september 2016
Opmaak alternatievenonderzoeksnota (AON)	september 2016
Publieke raadpleging AON (30d) en adviesverlening (45d)	oktober/november 2016 met een toelichting via een infomoment op 24 oktober 2016
Verwerking raadpleging + richtlijnen team Mer (30d)	december 2016 – februari 2017
Bekendmaking geactualiseerde AON, richtlijnen team Mer en overwegingsdocument	16 mei 2017
Geïntegreerd onderzoek: – strategische milieubeoordeling – strategische MKBA – nautische screening	tot najaar 2017
Publicatie ontwerprapporten incl. synthesesnota	28 november 2017
Opmaak voorontwerp voorkeursbesluit	januari – februari 2018

Adviesverlening voorontwerp van voorkeursbesluit (30d)	maart – april 2018
Verwerking adviezen	
Vaststellen van ontwerp van voorkeursbesluit door de VR	21 december 2018
Openbaar onderzoek over ontwerp van voorkeursbesluit (60d)	21 januari 2019 – 22 maart 2019
Verwerking opmerkingen openbaar onderzoek	april 2019
Goedkeuring strategische milieu-beoordeling door team Mer (30d)	april 2019
Principiële vaststelling voorkeursbesluit	mei 2019
Advies Raad van State	juni 2019
Voorkeursbesluit	juni 2019
Bekendmaking voorkeursbesluit en publicatie in BS (14d)	Start uitwerkingsfase

Uitwerkingsfase

Stap	Opmerking
Opmaak projectonderzoeksnota (PON)	Maart – mei 2020
Publieke consultatie PON (30d) en adviesverlening (45d)	Juni – juli 2020
Verwerking consultatie + richtlijnen team Mer (30d)	Augustus – oktober 2020
Bekendmaking geactualiseerde PON, richtlijnen team Mer en overwegingsdocument	12 november 2020
Opstart geïntegreerd onderzoek	November 2020 - ...
Opmaak tussennota	April - Mei 2021
Adviesverlening (45d) en vrijwillige Publieke raadpleging tussennota (21d)	Mei – juni 2021
addendum PON nav tussennota	juli 2021
inrichtingsalternatief en afwegingsnota	juni 2022
voorontwerp kaderprojectbesluit	30 juni 2023
Adviesverlening voorontwerp kaderprojectbesluit (30d)	
Verwerking adviezen	
Vaststellen van ontwerp kaderprojectbesluit door de Vlaamse Regering	

Openbaar onderzoek over ontwerp kaderprojectbesluit (60d)	
Verwerking opmerkingen openbaar onderzoek	
Goedkeuring strategische milieu-beoordeling door team Mer (30d)	
Principiële vaststelling kaderprojectbesluit	
Advies Raad van State	
Kaderprojectbesluit	
Bekendmaking kaderprojectbesluit en publicatie in BS (14d)	